

בסיעתא דשמיא

שיעורים בפרשת השבוע

שנאמרו בבית המדרש
'בית יהושע'
רחוב מנחת יצחק 2
עיה"ק ירושלים תובב"א

ע"י הרה"ג
ר' מנשה ישראל רייזמאן שליט"א
יום שני פרשת כי תצא | ח' אלול תשפ"ה

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171105
www.kolhalashon.com

**ניתן להאזין לשיעורים
בקול הלשון
03-6171111**

**להורדת הקונטרס
באתר קול הלשון
www.kolhalashon.com**

בפיקוח נפש אין הולכין אחר הרוב

היום יארציט הג"מ רבי יחיאל בן רבי אהרן הלוי טויבער זצ"ל, אחיו של הג"מ רבי עזריאל זצ"ל. רבי עזריאל ייסד את הכולל, ורבי יחיאל שימש כראש הכולל. ונזכיר מילתא דשויה לתרויהו. רבי עזריאל היה רגיל לחזק את בני ישראל בדרשותיו ע"י החידוש של המ"ב בביאור הלכה (שכט) בהלכות 'פיקוח נפש דוחה שבת' וכתוב בשו"ע סעיף ב' דאין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב, אפילו אם היה בחצר רוב גויים ויהודי אחד, אחד מהם יצא מאותו חצר ונפל עליו בית והרי הוא מסוכן, אע"פ שבדרך כלל אמרינן 'כל דפריש מרובא פריש' ונקטינן שהוא גוי, מ"מ מחללין שבת ומפקחין את הגל להצילו ממות לחיים.

תינוק אסופי שנמצא - דינו כגוי

וכתב המ"ב שאם מצאו תינוק אסופי בעיר שרובה גויים, דינו כגוי, ואם יהודי אספ אותו לתוך ביתו יש לו בבית 'שבת גוי' כשר, ואם לאחר שנים רבות נפל עליו גל אבנים, אעפ"כ מחללין עליו את השבת, אף שעד היום הזה נהגו בו כגוי בכל הנהגותיו, אין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב, היות ויש צד שהוא יהודי, מכריע המ"ב כדעת שמואל שמחללין עליו את השבת.

לאחר שינצל לחיים - אסור לו לשמור שבת

אסופי זה אין שייך בו טעמא דפקוח נפש 'מוטב שיחללו עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה', כי לאחר שינצל ממות לחיים, הרי הוא כגוי ואסור לו לשמור שבת, כפי הנראה שיש עוד טעמים בדבר. ויסוד הדבר שיש להקב"ה נחת רוח מעצם חייו של יהודי, ומכיון שיש צד קטן שמא הוא יהודי, אף שבדרך כלל אזלינן בתר רוב ודינו כגוי, לענין פקוח נפש נזכרים באותו הצד שמא הוא יהודי ומחללין עליו שבת.

ישמח - שלא עֲשֵׂנִי גוי

זהו חיזוק נורא ליהודי שמרגיש את עצמו רחוק מהשי"ת וכאילו אינו פועל שום דבר בעולם, רק מוצא בעצמו חסרונות, ילמד קל וחומר מהתינוק שנמצא בעיר שרובה גויים, וישמח בשמחה גדולה שֶׁלֹא עֲשֵׂנִי גוי, זהו הרווח הגדול ביותר בחיים, מלבד זאת כל מצוה ומצוה הכל רוח, זה כבר לאחר מאה אחוז רוח שיש להקב"ה נחת רוח מכל רגע שאתה חי כאן בעולם.

רבי עזריאל האריך בדברי המ"ב בספרו 'מהותו של יהודי' בכמה דפים, עם מעשה שהיה בתינוק שמצאו בקליפורניה וכו', ואפילו גדולי ישראל מחללין עליו את השבת, שמא הוא יהודי.

בְּךָ בָּחַר ה' - בתינוק שנמצא בקליפורניה

אחיו הצעיר רבי יחיאל הוסיף לדברי אחיו הגדול רבי עזריאל זצ"ל, ע"פ מש"כ (דברים זז), לא מִרְבָּכֶם מִכָּל הָעַמִּים חָשַׁק ה' בָּכֶם וַיִּבְחַר בָּכֶם, לא רק בעיר שרובה ישראל השי"ת בחר בכם, לא רק בתינוק שנמצא בב"ב שהוא מחויב במצוות, בחר בו ה', אלא אפילו תינוק הנמצא בקליפורניה כִּי אַתֶּם הַמַּעֲט מִכָּל הָעַמִּים, שדינו כאסופי גוי בדרך כלל, אעפ"כ בהלכות שבת בְּךָ בָּחַר ה' אֶלְהֵיךָ לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים, אף שאינו שומר שבת ואינו מחויב במצוות כלל.

וְאַהֲבָה אֶת יַעֲקֹב

עפ"ז ביאר רבי יחיאל אהא דבני ישראל בגלות שואלים בדבר ה' (מלאכי א,ב) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה' וְאִמְרָתִי בְּמֶה אֶהְבֵּתֶנּוּ, כי מרגישים את עצמנו כמו המביא סל ריק מכל פרי, כמשלו של ה'אור החיים' הק' בפרשת כי תבא, אדם מרגיש את עצמו ריק מתורה ריק מתפילה ריק ממצוות. ועל זה הקב"ה משיב בדברי הנביא הָלוֹא אֶחָד עָשָׂו לַיַּעֲקֹב, אפילו יהודי שנמצא בעיר שרובה גויים, שדינו כגוי, כביכול יש בו רוב אחוזי עשו ומיעוט אחוז יעקב, ובהלכות שבת מתעורר אחוז קטן של יעקב ומפקחין עליו את הגל, אע"פ שאינו מחויב לשמור שבת, אעפ"כ וְאַהֲבָה אֶת יַעֲקֹב, הריני מצוה עליכם לחלל את השבת על הפירור יהודי שבתוכו. [וכעין הוויכוח הנודע בין הרה"ק משינעווא עם אחיו הרה"ק מגארליץ זי"ע, בענין חיבוב נקודת אמת או שנאת נקודת שקר.] וא"כ מה לך למצוא חסרונות בעצמך, והרי עצם הדבר שאתה קם בבוקר חי ונושם ומברך שֶׁלֹא עֲשֵׂנִי גוי, הקב"ה מחבב אותך ומשתעשע איתך.

אהבה מיוחדת לילדים מיוחדים

קשה לדבר, אבל יש משפחות שיש להם ילד מיוחד, והם מחכים בבוקר לטנדר המיוחד לשלוח את הילד המיוחד למוסד המיוחד, וכן בצהריים מחכים לילד שישבו הביתה, בחיבה מיוחדת, אף שאינו בקי בתורה, ואינו מביא מבחן עם מאה אחוז או תשעים אחוז, האהבה של ההורים לילדים האלה, היא עד לשמים.

בָּנִים אֲתֶם לָהּ - גם ילד מיוחד

אם הפסוק בפרשת ראה אומר בָּנִים אֲתֶם לָהּ אֲלֵהֶיכֶם, גם כשאתה ילד מיוחד, לא עברת את מבחן הקדושה, ולא עמדת במבחן התפילה בכוונה, ובהתמדת התורה, הקב"ה אומר לך שאתה בנו, והוא אוהב אותך. אל תמדוד את עצמך מול החפץ חיים בטענות למה אינך צדיק כמותו, זה טוב לרגע אחד של חשבון הנפש, אך רוב היום יהיה בשמחה על עצם חיותו של יהודי, לא גרע מתינוק אסופי הנמצא בעיר שרובה גוי, שהשבת נדחית מפניו, השבת הגדולה מכל הגדולות נדחית מפני ספק יהודי, כ"ש שאתה ודאי יהודי.

מכבר השבת עד כבר המדינה

וכמו שפסק הרשב"א כדעת רבי מאיר 'בין כך ובין כך קרויים לך בנים', הן מכבר השבת והן מכבר המדינה. הן היודעים מאה אחוז במבחני היהדות, והן אלו שאין יודעים כלום.

***

מה שייך 'תמימות' כלפי מעלה?

בשיעור הקודם התחלנו לדבר על השבח שאנו משבחים את הקב"ה בימים הנוראים בפיוט וְכָל מַאֲמִינִים, הַתָּם וּמִתְמַם עִם תְּמִימִים. והקשינו איך שייך לשבח את הקב"ה במדת התמימות, והרי ברש"י מבואר ענין 'תמים תהיה' שלא לחקור אחר העתידות, ולקבל כל מה שבא עליו בתמימות, הרי שהוא ענין של התבטלות, וכי שייך לשבח כך כלפי מעלה? ובפרט ענין החקירה אחר העתידות הרי אנו משבחים אותו צופה וְיֹדֵעַ סְתֵרֵינוּ, מְבִיט לְסוֹף דְּבַר בְּקִדְמָתוֹ. הֲלֹא כָּל הַנְּסִתָּרוֹת וְהַנְּגִלוֹת אֶתָּה יוֹדֵעַ, אֶתָּה יוֹדֵעַ רִזִּי עוֹלָם, וְתַעֲלֹמוֹת סְתֵרֶיךָ כָּל חֵי, אֶתָּה חוֹפֵשׁ כָּל חֲדָרֵי בֶטֶן וּבֹחֵן כָּלִיוֹת וְלֵב, אֵין דְּבַר נִעְלָם מִמֶּךָ וְאֵין נִסְתָּר מִנְּגִד עֵינֶיךָ. לְפָנֶיךָ נִגְלָה כָּל תַּעֲלֹמוֹת וְהַמֶּן נִסְתָּרוֹת שְׁמִבְרָאִיט. כִּי אֵין שְׂכָחָה לְפָנֶיךָ כְּסֵא כְבוֹדְךָ וְאֵין נִסְתָּר מִנְּגִד עֵינֶיךָ. אֶתָּה זֹכֵר אֶת כָּל הַמַּפְעָל. וְגַם כָּל הַיְצוֹר לֹא נִכְחַד מִמֶּךָ. צוֹפֶה וּמְבִיט עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. הַעֲתִיד וְהַהוּא וְהָעֶבֶר, הַכֹּל אֶחָד כֻּלְּהֵם מַעֲלָה, מַה שֵּׁיךְ תְּמִימוֹת כֻּלְּהֵם מַעֲלָה?

אנו מתקנים את הפגם שלא שמעו לנביאים

והתחלנו לעיין בצירוף סמיכות הפסוקים תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֲלֵהֶיךָ: כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֶתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֵל מַעֲנִיִּים וְאֵל קוֹסְמִים יִשְׁמְעוּ וְאֶתָּה לֹא כֵן נָתַן לָךְ ה' אֲלֵהֶיךָ: נְבִיא מְקַרְבָּךְ מֵאַחֶיךָ כְּמִנִּי יָקִים לָךְ ה' אֲלֵהֶיךָ אֵלֶיךָ וְיִשְׁמְעוּ, וְבִיאר הַרְמֵב"ן שֶׁהָא תְּלִיא, דְּהֵינּוּ שֶׁהָאִסוּר לְשִׁמּוֹעַ אֶל מַעֲנִיִּים וְקוֹסְמִים הוּא רַק בְּגִלל שֶׁהַקִּב"ה נָתַן לָנוּ נְבִיאֵי אֱמֶת, וְכַמ"ש הָאוֹה"ח הַק' שֶׁשָּׂאוֹל הַמֶּלֶךְ סָבַר שֶׁמִּכּוֹן שֶׁשָּׂאֵל אֶת הַנְּבִיאִים וּבְאוּרִים וְתוֹמִים וְלֹא עָנּוּ לוֹ, הוֹתֵר לוֹ לְשָׂאוֹל בְּאוֹב, וְהַקְשׁוּ הַחִידוּשֵׁי הַר"ם וְהַשֹּׁפ"א זי"ע מַה נַּעֲשֶׂה אֲנִי כִּיּוֹם הַזֶּה כְּשֶׁכֶּבֶר יוֹתֵר מֵאֲלֹפִיִּים שְׁנֵה אֵין לָנוּ נְבוֹאָה וְאוּרִים וְתוֹמִים שֶׁמָּא אֵין לָנוּ אִיסוּר מַעֲנִיִּים וְקוֹסְמִים? וְבִיאר הַשֹּׁפ"א, שֶׁכִּיּוֹם טַעַם הָאִיסוּר הוּא כְּדִי לְתַקֵּן אֶת הַפֶּגֶם שֶׁהָלָכוּ אַחֵר מַעֲנִיִּים וְקוֹסְמִים וְחִכּוֹמוֹת חִיצוֹנוֹת גַּם כְּשֶׁעוֹד הָיוּ לָהֶם נְבִיאֵי אֱמֶת, כִּיּוֹם אֲנוּ מִתְּגַבְּרִים בְּנִסְיוֹן הַזֶּה מִדֶּה כְּנֶגֶד מִדֶּה, שֶׁאֵף שֶׁאֵין לָנוּ נְבִיאִים אֵין אֲנוּ שׂוֹאִלִים לְמַעֲנִיִּים וְקוֹסְמִים.

מותר לחקור אחר עתידות?

נשוב לענין התמימות, אם לדברי רש"י אין לנו לחקור אחר עתידות כלל, איך פרש"י בעצמו בפסוק שלאחריו 'לא כן נתן לך ה' אֲלֵהֶיךָ - לשמוע אל מעוננים ואל קוסמים שהרי השרה שכינה על הנביאים ואורים ותומים' משמע שתוכל לחקור אחר עתידות אצל הנביאים ואורים ותומים, והרי נצטוונו זה עתה להיות בתמימות ולא לחקור אחר העתידות כלל?

לדרוש העתידות רק מנביאיו או מאנשי חסידיו

בשלמא לדעת שאר המפרשים שפירשו 'תמים תהיה' לא לשמוע למעוננים ולקוסמים אלא רק לנבואה ולאורים ותומים, ניחא, וכלשון הרמב"ן 'תמים תהיה עם ה' אלקיך.. וממנו לבדו **נדרוש העתידות, מנביאיו או מאנשי חסידיו** רצוני לומר אורים ותומים ולא נדרוש מהוברי שמים ולא מזולתם, ולא נבטח שיבואו דבריהם על כל פנים', וכלשון רבינו הספורנו שביאר 'תמים תהיה. שלם עמו שגם בדרישת העתידות לא תדרוש זולתו **אבל תדרוש ע"י נביא או על ידי אורים ותומים**'. אבל לדעת רש"י שיש להתבטל לה' בכל מה שיבא עליו, **ולא יחקור אחר עתידות כלל**, א"כ למה לנו נביא מקרֶבֶךָ מאֲחִידְךָ כְּמִנִּי... אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן?

האסטרולוגיה מתבטלת אצל יהודים

והלכתי לחקור בדברי חז"ל אם פירשו כרש"י או כהרמב"ן והספורנו. ומצאתי במדרש תנחומא כדברי הרמב"ן והספורנו וזלה"ק 'מעשה היה ברבי ינאי ורבי יוחנן שהיו יושבין על פיילי [שערי] של טבריה, והיו שם שני אסטרולוגין, ראו שם שני יהודים יוצאין למלאכתן, אמרו אותן שני אסטרולוגין, אותן שני האנשים יוצאין ואינן נכנסין, אלא הנחש שורפן, שמעו רבי ינאי ורבי יוחנן, מה עשו ישבו על פתח המדינה לידע אם נכנסין הן אותן שני האנשים למלאכתן, ונכנסו, וראו אותן רבי ינאי ורבי יוחנן, אמרו לאיסטרולוגין, לא אמרתם ששני האנשים הללו יוצאין ואינן נכנסין - שהנחש שורפן? אמרו להן, הן, אמרו להן הרי יצאו בשלום ונכנסו בשלום? היו האיסטרולוגין מביטין בהם [בשני האנשים] אמרו לנו מה עשיתם ביום הזה? אמרו להם, לא עשינו דבר אלא כשם שהיינו למודין לעשות קרינו את השמע והתפללנו, אמרו להם **יהודים אתם אין דברי האיסטרולוגין מתקיימים בכם שאתם יהודים**, הוי ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך'.

'צא מאצטגנינות שלך'

לדברי המדרש תנחומא מבואר 'ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך' שאין דברי האיסטרולוגין מתקיימים בכם, וכשם שאמרו שאאע"ה אינו יכול להוליד בנים, אבל (בראשית טו,ה) וַיֹּצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה אָמַר לוֹ 'צא מאצטגנינות שלך' וַיֹּאמֶר הֶבְטֵךָ נָא הַשְׁמִימָה וְסִפֵּר הַפִּזְכָּבִים אֲם תִּזְכֹּךְ לְסִפְרֵךָ אֲתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יְהִי זְרַעְךָ, והנה אנו מזרע זרעו, באנו לעולם למעלה מדרך הטבע. וא"כ לא שייך כלל לחקור את עתידות בני ישראל על פי חכמת הכוכבים והאסטרולוגין, כי לפי מה שרואים שם בכוכבים אין לנו מציאות וקיום בעולם כלל. וכאשר הודו בפיהם שאם אתם קורין קריאת שמע ומתפללים, הרי אתם מאותו עם שאין לנו שום ידיעה בהם כלל.

המעוננים והקוסמים פשוט לא יודעים

ולפי זה נמצא שהאזהרה שלא לשמוע למעוננים וקוסמים אינו משום שאסור לחקור אחר העתידות, אלא משום שאין להם שום ידיעה ודיבור על בני ישראל, חבל על הזמן ועל הכסף שלך. אם יש לך כמה שקלים בביס לתת 'לפדיון', עדיף שתתנם לנביא ה' מאחריך כמוני, כי רק הוא יודע סוד נשמות ישראל ועתידותיהם.

'תמים תהיה' ממנין המצוות או לא?

והנה הרמב"ם לא מנה 'תמים תהיה' עם מנין המצוות, והרמב"ן כן הוסיפו לרשימת המצוות, וכתב שמצוה זאת היא מהמצוות ששכח הרמב"ם ז"ל.

מה יש לך לשאול את הנביא?

ונחזור לעיל, דבשלמא להרמב"ן והספורנו שהפירוש 'תמים תהיה, עם ה' אלקיך' שאין לשאול במעוננים וקוסמים רק בנביא מקרֶבֶךָ, ניחא, אך לדברי רש"י שנצטוונו שלא לחקור אחר עתידות כלל, רק להתהלך עמו בתמימות כבן הסמוך על שלחן אביו ואינו דואג כלל דאגת מחר, וא"כ מה יש לך לשאול את הנביאים והאורים ותומים?

מצוה מן המובחר לא לחקור כלל אחר עתידות

ראיתי בחומש ישן 'משמרת הקודש' להג"מ הרב חסדאי מחכמי מרוקו לפני כארבע מאות שנה, [נדפס מחדש ע"י בית מדרשו של הגה"צ רבי יעקב הלל לרפו"ש שליט"א] והקשה קושיא זאת אליבא דרש"י,

וכתב דבדוחק יש לומר דהכי קאמר, 'מצוה מן המובחר שתמים תהיה ולא תחקור אחר העתידות כלל, אך אם תרצה לחקור, נביא מקרבך מאחריך כמוני'. כמו ביפת תואר 'לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע - מוטב שיאכלו בני ישראל בשר תמותות שחוטות ואל יאכלו בשר תמותות נבלות' (קידושין כא:).

בינתיים לך לשאול את הנביאים...

כלומר שהרצון האמיתי מאת ה' הוא שלא תחקור אחר עתידות כלל, 'ואז תהיה עמו ולחלקו' אך מכיון שזה עתה יצאנו ממצרים שהיא מלאה מכשפים ומעוננים וקוסמים, עוד יקח זמן עד שתזכו לתמימות בשלימות, לעת עתה יהיה לכם 'תחליף' נביאים שתוכלו לברר אצלם מה שתרצו.

לפי דברי ה' משמרת הקודש' משמע שהיה מפרש כך 'תמים תהיה עם ה' אלקיך', בעזרת ה' עוד תזכה למדרגה זאת להיות תמים עם ה' אלקיך, עתה הנך בקטנות עדיין, בינתיים לך לשאול אצל הנביאים...

איננו זקוקים לשאול עתידות

ולפי דבריו נמצא שהיום יש מעלה שלא הייתה בזמן הנביאים, כי עברו על בני ישראל כמה דורות, וכבר זכינו למדרגת התמימות בשלימות, ואכן נתבטלה הנבואה מישראל, ששוב אין אנו זקוקים לשאול עתידות כלל, כי אנו הולכים עמו בתמימות.

מה תפקידו של הנביא?

ועתה נעיין מש"כ הרמב"ם בענין הנבואה (יסודי התורה יג) 'והלא המעוננים והקוסמים אומרים מה שעתיד להיות ומה הפרש יש בין הנביא ובינם? אלא שהמעוננים והקוסמים וכיוצא בהן מקצת דבריהם מתקיימין ומקצתן אין מתקיימין כענין שנאמר וכו', אבל הנביא כל דבריו קיימין שנאמר כי לא יפול מדבר ה' ארצה וכו', ובדבר הזה הכתוב הבטיח ואמר שאותן הדברים שמודיעין המעוננים והקוסמים לאומות ומכזבין, הנביא יודיע לכם דברי אמת ואין אתם צריכין למעונן וקוסם, וכיוצא בו שנאמר לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו' כי הגוים האלה וגו' ואמר נביא מקרבך מאחריך וגו' **הא למדת שאין הנביא עומד לנו אלא להודיענו דברים העתידים להיות בעולם** משובע ורעב מלחמה ושלום וכיוצא בהן ואפילו צרכי יחיד מודיע לו כשאול שאבדה לו אבדה והלך לנביא להודיעו מקומה וכיוצא באלו הדברים הוא שיאמר הנביא לא שיעשה דת אחרת או יוסיף מצוה או יגרע'.

הנביא יגלה היכן האתונות

הרי לנו דיבורים מפורשים בדברי הרמב"ם שכל ענין הנביא אינו להוסיף מצוה או לגרוע ח"ו, רק להודיע לאדם דברים העתידים, המעוננים נותנים תשובות שקריות והנביא הוא נביא אמת שאומר תשובות אמיתיות. ולכן שאול הלך לשאול היכן האתונות (שמואל א, ט, כ).

לכתחילה אל תחקור - ובדיעבד תשאל נביא

וכמובן שהרמב"ם הוא על דרך הרמב"ן והספורנו שהכתוב אומר 'תמים תהיה' ולכן תשאל את הנביא, ולא אצל המעוננים וקוסמים, אך אליבא דרש"י צ"ע איך אמר הכתוב ללכת אל הנביא כשאין לחקור אחר עתידות כלל, ובדוחק גדול מצאנו פירוש אחד מ'משמרת הקודש' שהפסוק מדבר בדרך לכתחילה ובדיעבד, לכתחילה אל תחקור אחר העתידות, ובדיעבד תשאל בדבר הנביא.

מקוננים על חסרון הנבואה

ועדיין צריכין אנו למודעי, כי לא מסתבר לומר שכל ענין הנבואה היה 'בדיעבד'. וכשבוכים על החורבן מבכים על חסרון הנבואה. למה לנצח יעה ביד יהירים, ונהיית כטס בחלל ואין עוד נביא, ונמת האין פה. וכן עתה נשממה בלי בנים ובנות ואין מלכך נביאך לוייך וכהניך. למרות שאין תפילה מפורשת שאנו מבקשים שתשוב

א כלשון רש"י המתוקים מדבש עה"פ 'תמים תהיה'. בסעודה שלישית ישבתי עם חסידי ויז'ניץ וזמרו ניגון נאה מאד על דברי רש"י אלו, הנעימה מאד התאימה למהות דבריו הק'. אשריהם ישראל.

הנבואה.

גוי רוצה להינצל מנזק עתידי

ומצאנו ביאור הענין בדברי מהרש"ק זי"ע ב'חכמת התורה' ובעוד ספה"ק, שהגויים היו הולכים אל מעוננים וקוסמים כדי להינצל מהפחדים שלהם, אם לפי המזל לא יצליח אם יצא לדרכו, אינו הולך, כך הוא מנהג הגויים השואלים בדברי הקוסמים את העתידות כדי להנצל מנזק והפסד.

'לטובתי נשברה רגל פרתי'

לכן הקב"ה אמר לבני ישראל 'תמים תהיה', אל תחקור אחר העתידות, כי מה שהקב"ה עושה עמך הכל לפי החשבון, אם רצונו ית' שתישבר רגל פרתך, הרי היא לטובתך, והודו לה' כי טוב שגובה חובו בטובתו, עד שהוא בעצמו יודה ויהלל ויאמר 'לטובתי נשברה רגל פרתי'. אילו היהודי הזה היה הולך אל מעונן קוסם, היה מזהירו שלא לצאת היום עם פרתי לשוק שלא תשבר רגלה, ונמצא הפסיד טובתו הנצחית.

אשרי מי שאינו יודע עתידות

וכלל הדברים, שלא טוב לאדם שידע את העתידות, כי הרבה ידיעות שאדם חוקר לדעתם טרם זמנם, גורמים לו צער נורא ועגמת נפש מרובה, אשרי מי שאינו יודע עתידות.

ידיעת העתיד מצערת ומטריפה את הדעת

אשרי מי שאינו חוקר מה חקוק בכף ידו, אבל ביודעי ומכירי קאמינא, אדם שהלך לשאול אצל הקורא בכף היד, ואמר לו שבעוד כך וכך שנים יקרה לו אסון מסוים, ואכן לאחר כמה שנים כך היה, ובשנים שקדמו לאסון - אותו אדם כמעט השתגע מרוב צער, והרי היה יכול לחיות כל השנים בשמחה ושלוה.

רק מה שה' רוצה שתדע עכשיו

נביא שמדבר בשם ה', אינו מגלה עתידות שאין רצונו ית' שהאדם ידע מהם, הנביא מגלה רק את את הידיעות שהקב"ה רוצה שהאדם ידע. הן לטוב הן למוטב.

אל תנסה לחסוך מעצמך צער

ראיה גדולה לכך, ממ"ש במס' ברכות (י). שחזקיה המלך שהיה בעצמו בעל רוח הקודש רצה להימנע מלשאת אשה ולהוליד בנים כדי שלא יוולד ממנו מנשה שיהיה רשע, עד שהנביא ישעי' אמר לו בדבר ה' שלא יתייחס לנבואה הזאת, אלא יעשה מה שהוא מצווה על פי תורה, לישא אשה ולהוליד בנים, אף שראה ברוח קדשו שעתיד להוליד את מנשה, אומר לו הנביא 'אל תחקור אחר העתידות'. 'מה דמפקדת איבעי לך למעבד', אל תנסה לחסוך מעצמך צער ואסונות, ישעי' הנביא עצמו חיזק את חזקיה שלא יתייחס לידיעות העתידות שהוא יודע ברוח הקודש, אלא יתרכז רק ברצון השי"ת בלבד.

מתשובת מעונן וקוסם אפשר להינזק

הרי שיש חילוק עצום בין ידיעות שנודע לאדם ע"י מעונן וקוסם, שהם אומרים כסומא בארובה מה שהם רואים או מרגישים, ויתכן שאותם הידיעות יזיקו לאדם מאד, אך הנביא האמת מגלה לאדם רק דברי אמת מה שהקב"ה רוצה שהאדם ידע אותם.

הנביא מנבא גם בלי שישאלו אותו

כי הנכנס לבית הנביא לא היה צריך לשאול שאלה כלל, טרם יקראו ואני אענה, תיכף אמר לו בדבר ה' מה שהוא צריך לדעת. וכמעשה דשאל שבא לפני שמואל על דבר האתונות שנאבדו, ועוד לפני ששאל שאל אותו - שמואל כבר אמר לו מיד שהאתונות כבר נמצאו, וגם אמר לו שילך בדרכו ויעשה כך וכך, (שמואל א, ט, יט) וַיַּעַן שְׁמוּאֵל אֶת שְׂאוֹל וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הִרְאֵה עָלַי לִפְנֵי הַבָּמָה וְאֶכְלֶתָם עִמִּי הַיּוֹם וְשִׁלַּחְתִּיךָ בַּבֶּקֶר וְכָל אֲשֶׁר בַּלְבָּבְךָ אֲגִיד לְךָ, וְלֹאֲתָנוֹת הָאֲבֹדוֹת לָךְ הַיּוֹם שֶׁלִּשְׁתַּת הַיָּמִים אֶל תֵּשֶׁם אֶת לִבְךָ לָהֶם כִּי נִמְצְאוּ וְלִמִּי כָּל

חֲמֻדַּת יִשְׂרָאֵל הָלוֹא לָךְ וְלִכְל בֵּית אָבִיךָ. וְשֹׁאֵל הִיא מוֹזֶהֶר ע"פ תּוֹרָה לְשִׁמוּעַ בְּקוֹל הַנְּבִיא אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו בְּשֵׁם ה'.

הנביא לא מקלקל את התמימות

מעתה נבין שאין החילוק ביניהם רק מה שהנביא יודע העתידות באמת והקוסם מדבר בערך, אלא שהנביא נזהר שלא לקלקל את התמימות של יהודי, אדרבה דברי רש"י 'אל תחקור אחר העתידות', הם ממש המילים שהנביא יאמר לך, כי הוא מספר לך רק מה שהקב"ה רוצה שתדע.

מי עדיף שתמות - האשה או הפרה?

ויתכן מאד שיאמר לו הנביא שיצא לדרכו עם פרתו, ובסוף תישבר רגל פרתו, אלא שזו היא טובתו בדבר ה'. ואילו היה טועה ללכת אחר הקוסם, לא היה יוצא לדרכו ולא היה זוכה לטובתו האמיתית, ובגלל זה מתה אשתו ולא פרתו וכדו'.

זה יפה להטריח את הנביא בענייני הביזנס?

הרבי מלובלין זי"ע ביאר עוד, כי באמת אין זה מדרך ארץ לשאול את הנביא דברים גשמיים, כביכול הוא חוצפה כלפי שמיא, מי יבא לשאול אצל הנביא על מניות ועל דולרים או על משקל הזהב שבקולוניה? היעלה על הדעת להטריח את הנביא בענייני ביזנס? לא לשם כך השרה הקב"ה שכינתו על הנביאים.

ותאבדנה האתונות לקיש אבי נשאל

ודייק הרבי מלובלין זי"ע במעשה האתונות של קיש אביו של שאול שנאבדו בדרך: וַיְהִי אִישׁ מִבְּנֵי־מִין וְשֵׁמוֹ קִישׁ בֶּן אֲבִיאל בֶּן צֹרֹר בֶּן בְּכוֹרֶת בֶּן אֶפְיִח בֶּן אִישׁ יְמִינִי גִבּוֹר חָיִל: וְלוֹ הָיָה בֶּן וְשֵׁמוֹ שָׁאוּל בְּחוּר וְטוֹב וְאִין אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ מִשְׁכָּמוֹ וּמַעֲלָה גְבָהּ מִכָּל הָעָם: וַתֵּאבְדֶּנָּה הָאֲתוֹנוֹת לְקִישׁ אָבִי שָׁאוּל וַיֹּאמֶר קִישׁ אֶל שָׁאוּל בְּנוֹ קַח נָא אֶתְּךָ אֶת אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וְקוּם לָךְ בִּקֵּשׁ אֶת הָאֲתוֹנוֹת: וַיַּעֲבֹר בְּהַר אֶפְרַיִם וַיַּעֲבֹר בְּאַרְץ שְׁלֹשָׁה וְלֹא מָצָאוּ וַיַּעֲבֹרוּ בְּאַרְץ שְׁעָלִים וְאִין וַיַּעֲבֹר בְּאַרְץ יְמִינִי וְלֹא מָצָאוּ: הִמָּה בָּאוּ בְּאַרְץ צוּף וְשָׁאוּל אָמַר לְנַעֲרוֹ אֲשֶׁר עִמּוֹ לָכֶה וְנִשְׁוֹבָה פֶּן יַחְדָּל אָבִי מִן הָאֲתוֹנוֹת וְדָאָג לָנוּ: וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּה נָא אִישׁ אֲלֵהִים בְּעִיר הַזֹּאת וְהָאִישׁ נִכְבָּד כָּל אֲשֶׁר יֵדְבַר בּוֹא יְבֹא עִתָּה נִלְכָּה שֵׁם אוֹלִי יִגִּיד לָנוּ אֶת דֶּרֶכְנוֹ אֲשֶׁר הִלְכְנוּ עָלֶיהָ.

הם שכחו היכן הם הלכו?

והקשה הרבי מלובלין איך נאמר שהנביא יגיד להם את הדרך אשר הלכו עליה בלשון עבר, והרי הם עדיין מחפשים את האתונות, היה להם לשאול ממנו 'היכן האתונות', באיזה דרך 'נלך' ולא באיזה דרך 'הלכנו'? ועוד צ"ע כי מה שייך לשאול באיזה דרך הלכנו, והרי הפסוק מפרש שהלכו בהר אפרים, ארץ שלישה, בארץ שעלים, בארץ ימיני, ובארץ צוף, כל המסלול כתוב מפורש, מה שייך לשאול את הנביא היכן הלכנו?

מה התועלת שהועילו במקומות שעברו

ותירץ הרבי מלובלין יסוד גדול מאד, שהם לא היו בטוחים כלל שהנביא יספר להם היכן הם האתונות, כי הדבר תלוי ברצון ה', אם הקב"ה רוצה לגלות להם, הנביא יגלה להם, אבל אם לא - הוא לא יגלה, לא על דברים גשמיים הם באו לשאול את הנביא, אלא באו לשאול אצל הנביא מה פעלנו בדרך אשר הלכנו, כאשר גילה לנו הבעש"ט זי"ע עה"פ (תהלים לז, כג) מִהָ מִצְעָדִי גָבַר כּוֹנֵנוֹ וְדִרְכּוֹ יִחְפָּץ, אדם חושב שהוא נוסע למקום פלוני לצורך כך וכך, ואינו יודע שיש לקב"ה סיבה אחרת לגמרי לנסיעתו, ולכן הלכו לכמה מקומות ולא מצאו שם את האתונות, כי היתה סיבה מאת ה' שילכו שם. וכדי להתחזק באו אל הנביא שיאמר להם דברי נבואה ואמונה מה פעלו בהליכתם לכל אלו המקומות.

הגיעו בדיוק ליארציט - ובזכותם אמר קדיש

כגון בְּאַרְץ שְׁעָלִים בָּרוּר אֲצִלְכֶם עַל אִיזָה בַחוּר בְּשִׁידוּכִים, וּבְאַרְץ צוּף בִּרְכַּתְכֶם שֶׁהִכֵּל נָהִיָּה בְּדַבְרוֹ וְתִקְנַתְכֶם גִּלְגּוֹל שֶׁל נֶפֶשׁ מִלִּפְנֵי כִּמָּה מֵאוֹת שָׁנָה וְכדו'. וכמעשה דהרה"ק מפיטסבורג זי"ע שטס לניו יורק ונאלצו

לנחות לכמה שעות בשדה תבואה באמצע מדבר שממה, ופגשו שם נשמה מישראל שבאותו יום בדיוק היה היארצייט של אבא שלו והתפללו ואמר קדיש, וכך נתקרב ושב בתשובה. וכן מעשים בכל יום ובכל עת ובכל שעה. לזאת נתן לנו הקב"ה נביאים, שילמדנו אותנו דברי עבודת ה', ואמונה ברורה ומזוככת.

איך הפסיקו הכאבים בכתף?

בספרי הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע מבואר שמרן האריז"ל היה נביא ה', הוא הנביא המ"ט שעמד לישראל, כשם שראה יחזקאל את המרכבה דעולם היצירה, וישעי' ראה את המרכבה דעולם הבריאה, כך האריז"ל ראה את המרכבה דעולם האצילות. כשבאו אנשים לפני האריז"ל לשאול בדבר ה', לא באו לשאול על תרופות וביזנס, אלא על סוד תיקון הנשמה. כשהיה למהרר"ו מיחוש בכתפו, נתן לו האריז"ל רשימה שיתקן י"ג דברים, וכשתיקנם חלף כאב הכתף. וכן בחולי העיניים וכו'. בכל דבר היה מגלה מהו השורש הרוחני, והכל בדבר ה' אליו.

'בהדי כבשיה דרחמנא למה לך'

אך לא באו לשאול את האריז"ל על יחס השער בין הדולר לכסף או זהב, הנבואה לא נועדה לענות תשובות על שאלות גשמיות, על זה כתוב 'תמים תהיה עם ה' אלקיך, התהלך עמו בתמימות, אל תחקור אחר העתידות, תצפה לו', ואם היה אחד שואל את הנביא שאלות עתידיות כאלה, היה משיבו בוודאי 'בהדי כבשיה דרחמנא למה לך'.

הקוסמים מתיימרים להתערב בענייני עתידות

אבל המעוננים וקוסמים כן מתיימרים להתערב בענייני עתידות, אגלה לך את הביזנס הכי טוב שכדאי לעשות בתנאי שתתן לי עשר אחוז... אבל נביאי האמת וצדק לא דיברו כלל על שאלות גשמיות.

שאל לא שאל 'היכן האתונות'

ואף כשבא שאל לפני שמואל, לא שאל אותו 'היכן הם האתונות שנאבדו', אלא שמואל הנביא אמר לו מעצמו וְלֹא־תִנּוֹת הָאֲבֹדֹת לָךְ... אֶל תִּשָּׂם אֶת לִבְךָ לָהֶם כִּי נִמְצְאוּ, אך שמואל לא אמר שום תשובה שמב-טלת את התמימות. הנביא רק היה מסביר מדוע באה הצרה הזאת, כדי שישוּב בתשובה וכו'. זה ההבדל המהותי בין השאלה בעוננים וקוסמים לבין השאלה לפני נביא ה'. התורה אסרה לשאול בעוננים וקוסמים שהם מבררים לאדם מה כן לעשות ומה לא לעשות, עלינו להיות תמימים ולא לחקור אחר עתידות. אבל את הנביא שואלים 'מה הקב"ה רוצה ממני שאעשה'.

בתורה נמצאת כל הצלחת החיים שלך

וכ"כ הג"מ רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל בפירושו על החומש, 'ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך', זהו בעצמו טעם האיסור, [עוד לפני שהפסוק ממשיך 'נביא מקרברך'] השי"ת נתן לך תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שם נמצא כל הצלחת החיים ותפקידך בעולם. הגוי שאין לו תורה, הולך אל המעונן והוא אומר לו מה עתיד להיות עליו במסחר ובביתו וכדו', כי כל הענין שלו בחיים הוא רק הצלחה גשמית בלבד.

המסחר היה קורס

ועוד שהמעוננים והקוסמים אינם אומרים את כל האמת שעתידיה להיות, רק 'בערך', שאם היו יודעים האמת בשלימות, היה נופל כל המשא ומתן שבכל העולם, כי כולם היו שואלים קודם איזה מניות עתידים לעלות וכו', והקב"ה רוצה שיהיה משא ומתן בעולם, ולכן העלים מהם האמת בשלימות.

בכל דור ודור - יש צדיקי אמת

עב"פ וְאִתָּהּ לֹא כֵן נִתְּן לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ, אין לך תכלית בהצלחה במשא ומתן, יש לך תורה ומצוות, ואם תשאל איך תזכה להצליח בתכלית הרוחנית שלך, על זה כתוב נְבִיא מְקַרְבֶּךָ מֵאַחֶיךָ כְּמִנִּי יָקִים לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּ, וזה לא הפסיק מעולם, הייתה תקופה של נבואה, ואח"כ רוח הקודש, וצדיקי האמת שבכל דור

ודור מלמדים את העם מה רצונו ית', מה כן לעשות ומה לא לעשות.

אין תכלית הנביא לספק את תשוקתנו

וזלה"ק 'נביא איננו נשלח כדי שנוכל להתייעץ עמו אודות תועלתן או אפשרותן המעשית של תכניותינו, או כדי שנוכל לבקש ממנו את גילוי הנסתרות; תכליתו איננה לספק את תשוקתנו לידיעות שבדרך כלל נשללות מבשר ודם. ה' שולח לנו את נביאו, לא כדי שנוכל לגלות דרכו את מה שאנו רוצים לדעת, אלא כדי שהוא, הנביא, יוכל לספר לנו מה שה' רוצה שנדע. הנביא איננו כלי בידינו; הוא כלי ביד ה'. בפסוקנו לא נאמר 'אותו תשאול' אלא 'אליו תשמעו' אל לך להתייעץ אתו; עליך לשמוע בקולו. ה' משתמש בנביא לקיום מטרותיו עמנו. והרי שה' נתן לנו נביאים רק לענייני רוחניות, אבל את ענייני הגשמיות תקבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו.

אע"ה הצטוו וְהָיָה תָּמִים כמו שנצטוו בניו

הרמב"ן מצרף לענין זה מקרא שכתוב בפרשת לך לך שהקב"ה אמר לאע"ה (יז,א) הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָּמִים, ויש כמה פירושים מה הייתה שם המצוה וְהָיָה תָּמִים, הרמב"ן הגדול מפרש ש'הוא מה שנצטוו בניו תמים תהיה עם ה' אלקיך'. הקב"ה אמר לו לאע"ה בתחילה לך לך מארצך וגו' והבטיח לו כמה הבטחות וברכות, אין לנו השגה כמה היה אע"ה צריך לקיים 'תמים תהיה עם ה' אלקיך, אל תחקור אחר העתידות וכל מה שיבא עליך תקבל בתמימות', כי הקב"ה הרחיק ממנו את הברכות הרבה שנים מזמן ההבטחה עד קיומם.

אע"ה היה צריך לרדת למצרים?

כשאע"ה הגיע לארץ ישראל, במקום למצוא שם ברכה והצלחה, 'ויהי רעב בארץ', ונחלקו הראשונים אם אע"ה היה צריך לרדת למצרים או שהיה צריך להישאר בארץ ישראל, דעת הרמב"ן שהיה צריך להישאר בא"י, וא"כ צ"ע מדוע נחשב נסיון הרעב כנסיון הראשון, לכל הדעות, והרי התנא כתב (אבות ה,ד) עֲשֶׂה נְסִיּוֹנוֹת בְּתַנְסָה אֲבִיךָ וְעַמְּךָ בְּכֹל, ולדעת הרמב"ן הרי לא עמד בנסיון הרעב כי ירד למצרים?

הוא ירד למצרים - בתמימות

אלא שאפילו לדעת הרמב"ן שהיה צריך להישאר בא"י, בוודאי עמד אע"ה בנסיון הרעב בארץ, כי הלך בתמימות ולא הרחרח אחר המקום שהקב"ה הבטיח לו ברכה והנה רעב, 'ומצאת את לבבו נאמן לפניך' שגם ברדתו למצרים הוא יורד בתמימות כי בא"י לא היה מה לאכול, אך בלבו לא היה הרחרח קל של קושיא על הקב"ה, היכן הוא קיום ההבטחה 'והיה ברכה'? ועל זאת מעיד עליו התנא 'ועמד בכולם'.

לבכות בקריאת ספר מתח

יש בימינו בחנויות הספרים 'ספרי עלילה', 'ספרי מתח', לנשים צדקניות שלא נצטוו על תלמוד תורה, ישנם סופרים מומחים היודעים איך לרגש את הקורא, עד שבעל רגש יכול לבכות תוך כדי קריאת הספר, וגם יוכל לחלום בלילה מאותה העלילה שקרא בספר.

'שתוק! אל תגלה לי את סוף העלילה'

אבל תוך כדי קריאה, הוא סומך על מחבר הספר שהוא 'יוליק' אותו למקום הטוב, אין טיפש שמרוב מתח קורא מיד את הדף האחרון, דא"כ מדוע השקעת מאה שקלים לקנות את הספר? הרי שבשעה שהוא פותח לקרוא ספר מתח, הוא מקיים 'תמים תהיה עם מחבר הספר, ואל תחקור אחר העתידות...'. אם יבא מישהו שכבר סיים את הספר ויספר לו בתחילה אל הסוף, הוא יגער בו, שתוק ואל תגלה לי, אתה מקלקל לי את כל המתח, מי שיגלה לו סוף המעשה בתחילה, הרי הוא גרמא בנזיקין, צריך לברר אצל רב אם חייב דיני שמים על המאה שקלים שהפסיד בקניית ספר העלילה...

לכל עלילה יש 'הפי אנד'

הקורא הוא 'תם', ועובר מדף לדף כהלכה, בוכה במקום שצריך לבכות, צוחק במקום שצריך לצחוק, והוא יודע שבסופו של דבר הכל נגמר יפה ושמח, ואחר קריאת הספר דעתו מתרוממת מרוב שמחה. והרי הוא מוכן להיכנס לכל הפחדים שבדרך, כי הוא מכיר את המחבר וסומך עליו שהסוף יהיה יפה ושמח. ואם הוא באמת רוצה להנות מהספר, הוא רק בתנאי שלא יחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליו תקבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו, ותקנה עוד ספר בשבוע הספר...

איה הבטחת כה יהיה זרעך?!

וְאִין צור פֿאַ'להינו (שמואל א, ב, ב), דרשו חז"ל (ברכות י). 'אין צייר באלקינו', כשהקב"ה הבטיח לאאע"ה שילך לארץ ישראל ויהיו לו כל הברכות וינצא אתו החוצה ויִאמֶר הִבֵּט נָא הַשְׁמַיְמָה וסִפֵּר הַפּוֹכְבִּים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אֶתֶם ויִאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ, וְהָאֶמֶן בָּהּ ויִחְשְׁבֶהָ לוֹ צִדְקָה, אבל למעשה בהמשך החיים של אאע"ה היה לו 'סיפור עלילה' שאין לשער ולתאר, ואפילו ל"ז שנה אחר לידת יצחק, הוא מצווה לעקוד אותו על גבי המזבח, והשטן שואל היכן היא הבטחת כה יהיה זרעך. והוא מתהלך בתמימות ואינו שואל שאלות. וחז"ל^ב מספרים שהשטן בא לספר לו את הסוף האמיתי של העלילה, ואאע"ה מגרשו ואומר לו 'כך ענשו של בדאי' - לא מאמינים לשקרן גם כשאומר אמת, כאותו קורא בספר מתח שאינו רוצה לשמוע את הסוף באמצע, יגער ה' בך השטן, אל תקח ממני את התמימות. אילו אאע"ה היה מאזין לשטן, לא הייתה עומדת לנו זכות עקדת יצחק עד היום הזה, כדפרש"י (בב, ו) שלכן נקראה הסכין **מִאֲכַלֶּת** - על שם שישראל אוכלים מתן שכרה.

ירידת מצרים - הייתה חלק מעלילת חייו

ואף לדעת הרמב"ן שאאע"ה לא היה צריך לרדת למצרים, גם זה חלק מעלילת חייו של אאע"ה, כי משם הוא חזר בעשירות גדולה, ואח"כ גם ללוט ההולך וגו', וזה גורם להם 'ויאהל עד סדום' וכו' וכו', כי אאע"ה יודע שכל המציאות מתנהלת ע"י הקב"ה שהוא יודע הכל, והוא כביכול כותב את העלילה, ואין לו שום רצון לדעת את סוף הסיפור, אדרבה, הוא מעוניין ללכת עם כותב הסיפור עד הסוף, ולא איך 'אני יוצא מהסיפור'.

לא התעניין מה תוצאות הבדיקות

מעשה אבות סימן לבנים, כולנו נמצאים כעת באמצע סיפור מתח, באמצע החיים יש כמה סוגי מצבים מתוחים, ועלינו לקיים 'תמים תהיה', לא לחקור מה יהיה הסוף לפני הסוף.

כאן בשכונתנו היה גר אברך צדיק גדול הרה"ח רבי חיים יצחק לבקוביץ זכר צדיק לברכה, לפני שבוע היה היארצייט הראשון שלו. בשנתיים האחרונים לימי חייו עברו עליו יסורים קשים מנשוא, במשך כל הזמן הזה, בהיותו בבית חולים לא התעניין מעולם אצל הרופאים ואחים מה תוצאות של הבדיקות הקשות שעשו לו, לא תוצאות ראשונות ולא תוצאות שניות, לא התעניין כלל מה מצאו ומה לא מצאו, כשהודיעוהו, היה עובד את השי"ת עם הידיעה שאמרו לו, אבל הוא כשלעצמו לא שאל ולא חקר מה תוצאות הבדיקות!

הקב"ה הוא האמרגן שמנהל את הסיפור

כששאלו אותו מדוע אינו מתעניין על מצבו האישי, היה אומר בתמימות ושמחה, יש כאן אמרגן שהוא מנהל את כל הסיפור, זה הקב"ה בכבודו ובעצמו, אני נמצא בידיים שלו לבד, מה לי להתעניין מתחילה על העתיד להיות?!

ב מבואר בגמ' סנהדרין (פט): שבשעה שאאע"ה הלך אל העקדה, בא לפניו השטן ומנע אותו בכמה וכמה מניעות שלא ילך אל העקדה, וכנגד כל קושיא שהקשה לו השטן, אמר לו אאע"ה (תהלים כ, יא) וְאִנִּי בְּתִמְיָ אֵלֶךְ, כשראה השטן שאינו מצליח למנוע אותו, אמר לו (איוב ד, ב) וְאֵלֵי דָבָר יִגָּב, אספר לך מה ששמעתי מאחורי הפרגוד 'השה לעולה ואין יצחק לעולה', כלומר שבאמת לא ישחטו את יצחק. והיה זה נסיון קשה מאד לאאע"ה, כי לבו לב רחום, לב אב על בנו יחידו אהובו, היה מבקש ומשתוקק מאד להאמין לקול הסוד הזה שגילה לו השטן, אמר אאע"ה לשטן 'כך ענשו של בדאי', היות ושקרן אתה, אפי' אם תאמר לי דבר אמת לא אאמין לך.

לא לדפדף לדף האחרון

רבי חיים יצחק זכה להחזיר בתשובה יהודים רבים בחיים חיותו, והרבה מאד עוד זוכים להרהורי תשובה עד היום הזה בזכותו. גם בבית החולים היה לו שכן עוכר ישראל, ובזכותו שב בתשובה בשבוע אחרון בימי חייו, ועתה גם בניו חוזרים בתשובה. הרי שהמעשה של רבי חיים איצ"ה עוד לא נגמר, עודנו באמצע המעשה... כך הקב"ה כותב 'סיפורי מעשיות' לכל אחד ואחד, אל לנו למחר לדפדף לדף האחרון לדעת מה היה הסוף, נתהלך בתמימות אז נהיה עמו ולחלקו.

הקוסמים מוציאים את האדם מהסיפור

מעוננים וקוסמים מוציאים את האדם מהסיפור, מנסים לחסוך ממנו צער והפסד. אבל נביאי ה', משאירים את האדם בתוך המעשה שלו, ומלמדים אותו לבטוח בהשי"ת שיש לו תכנית גדולה בכל דבר, נביא מקרבך מאחיק כמוני, הנביא בעצמו מלמד אותנו את דברי רש"י 'התהלך עמו בתמימות ואל תחקור אחר העתידות', וכמו שאמר הנביא ישעיה' לחזקיה, אתה רואה עתידות, אבל ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך, יש לך תורה, וכתוב בה פרו ורבו, יש לקב"ה תכנית ארוכה, ובסוף מנשה בנו של חזקיה נעשה ראש ישיבה לבעלי תשובה בהיכל גן עדן העליון. הה"ד התהלך לפני ה' תמים. תמים תהיה עם ה' אלהיך.

ועדיין לא נתבאר ענין הַתָּם ומתתם עם תמימים, ובע"ה בשיעור הבא.

ג. זוהר (פרשת בראשית לט.) בהיכלא חמישא קיימין כל אפון מאריהון דתיבתא שלימתא דתבו מחטאיהון ואתנחמו בהו ונפקת נשמתיהו בדכיו... ובתרעא דהאי היכלא קאים מנשה מלך יהודה דקביל ליה קודשא בריך הוא בתיבתא שלימתא וחתר ליה חתירא לקבלא ליה. ובצוואת רבי אליעזר הגדול (מדרש כונן ג.) שבע מעלות הצדיק בגן עדן... מעלה חמישית בעלי תשובה, כנגדם משרתי עליון קדוש ה', ומנשה מלך עליהם. וכן באוצר המדרשים (אייזנשטיין) גן עדן; גיהנם עמוד 86.